ה טוּר. ו חַיִּין כ"ד (ע"ב).

יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע אֲפִלּוּ (ו) (טז) בִּילְדוּתוֹ, וְשֶׁיִּהְיֶה עָנִי וּמְרֻדָּה (יז) לָעָם, וְיֵשׁ לוֹ נְעִימָה וְקוֹלוֹ עָרֵב, (יח) וְרָגִיל לִקְרוֹת תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים: ה אִם אֵין מוֹצְאִין מִי שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ כָּל הַמִּדּוֹת הָאֲלּוּ, יִבְחֲרוּ הַטּוֹב שֶׁבַּצִּבּוּר בְּחָכְמָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים. הַגָּה: וְאִם הָיָה כָּאן עַם הָאָרֶץ זָקֵן וְקוֹלוֹ נָעִים וְהָעָם חָפְצִים בּוֹ, וְכֵן שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הַמַּבִּין מַה שֶּׁאּוֹמֵר וְאֵין קוֹלוֹ נָעִים, הַקָּטָן (יט) הוּא קוֹדֵם (מרדכי סוף פרק קמא דחולין (סי' תקמ)). מִי שֶׁעָבַר עֲבֵרָה בְּשׁוֹגֵג כְּגוֹן שֶׁהָרַג הַנֶּפֶשׁ בִּשְׁגָגָה, וְחָזַר בְּתְשׁוּבָה, (כ) מֻתָּר לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר, אֲבָל אִם (כא) עָשָׂה בְּמֵזִיד לֹא, (כב) * דְּמִכָּל מָקוֹם יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע קֹדֶם (מ) הַתְּשׁוּבָה (תשובת אור זרוע *)במסכת ברכות (סי' קיב)): ו * [1]אֵין מְמַנִּין אֶלָּא מִי שֶׁנִּתְמַלֵּא זְקָנוֹ, מִפְּנֵי כְּבוֹד

*) צריך לומר בהלכות.

בֵּאוּר הַיּטֵב

שֶׁלֹּא יַרְאוּ רַגְלָיו, וְיִבָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת רִאשׁוֹן וְיֵצֵא אַחֲרוֹן, עַיֵּן שָׁם סִימָן פ"א. וְלֹא יְהֵא טִפֵּשׁ וְסָכָל, אֶלָּא שֶׁיְּהֵא יוֹדֵעַ לְדַבֵּר בְּעִנְיְנֵי הַקָּהָל כְּפִי שִׁצְרִיךְ. רַשַׁ"ל (ש"ש חולין פ"א סי' מט): (ו) בִּילְדוּתוֹ. בְּחִשּׁוּבֹת הָרֵא"ם סִימָן (פ"ו) [פ"ח], דְּכִשְׁלִיחַ צִבּוּר דְּעָלְמָא שֶׁאֵינוֹ שְׁלִיחַ צִבּוּר בְּתַעֲנִית אֵין צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא פָּרְנָס נָאֶה, אֶלָּא כָּל שֶׁצְּרִיכִין יֵשׁ לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים, אַף עַל פִּי שֶׁבִּילְדוּתוֹ יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע וַאֲפִלּוּ עָבַד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, כֵּיוָן שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה רְאוּי לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר קָבוּעַ. וְכֵן כָּתַב הָרַשְׁ"ךְ חֵלֶק ב' סִימָן ק"ו, וְהָרַ"א שָׁשׁוֹן (תורת אמת) סִימָן קנ"ו. וּמִהָרַשַׁ"ל בִּתְשׁוּבָה סִימָן כ' הִסְכִּים גַּם כֵּן דְּדַוְקָא בְּתַעֲנִיּוֹת וּבְמַעֲמָדוֹת, אֲבָל בְּשַׁאַר יָמִים, אֲפִלּוּ בְּקָבוּעַ, כֹּל שֶׁאֵינוֹ רָשָׁע וְשֶׁהוּא מֻרְצֶה לָעָם וְקוֹלוֹ עָרֵב וְרָגִיל לִקְרוֹת, מְמֻנִּין לִשְׁלִיחַ צִבּוּר. וְכֵן הָעֲלָה לְהַלָּכָה הַמְחַבֵּר יַד אַהֲרֹן (הגב"י) דִּלְשְׁלִיחַ צִבּוּר דְּעָלְמָא לֹא בָּעִינַן פָּרְנָס נָאֶה, וְכָל שֶׁרְאֵינוֹ שָׁשָׁב בִּתְשׁוּבָה, רְאוּי קָרֵינַן בֵּיהּ, וְכֵן פָּסְקוּ רֹב הָאַחֲרוֹנִים. וְעַיֵּן הָרַ"ש הִלְכוֹת יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כ"ח. וְכָךְ הָעֲלָה הָעוֹלַת תָּמִיד (סק"ה). וּמִסְתֶּם, וְנִרְאֶה לִי דְּאִם גּוֹזְרִין הַצִּבּוּר תַּעֲנִית, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁבְעָה שֶׁבַּתַּעֲנִית צִבּוּר, מִכָּל מָקוֹם לֹא יִתְפַּלֵּל שְׁלִיחַ צִבּוּר בָּזֶה, וְקַל וְחוֹמֶר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, עַיֵּן שָׁם. עוֹד נִרְאֶה דְּגַם הַמְחַבֵּר לֹא הֶחְמִיר בְּמֶה שֶׁפָּסַק שֶׁלֹּא יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע בִּילְדוּתוֹ, הַיְנוּ שֶׁלֹּא לְמַנּוֹתוֹ לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל לְהַעֲבִירוֹ וּלְסַלְּקוֹ אַחַר שֶׁהֶחֱזִיק שְׁלִיחַ צִבּוּר, אֵין לָנוּ לְהַחְמִיר, וְכֵן כָּתַב הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק"ז), וּבְתִשׁוּבַת הָרַאֲנַ"ח (סימן עמוקים) חֵלֶק ב' סִימָן מ"א. וְעַיֵּן סָעִיף כ"ה. וְכָתַב עוֹד (מ"א) שֶׁם דְּאִם יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע עַתָּה וְהוּא קָלָא דְּלֹא פָסֵק, אֲפִלּוּ יְחִיד יוֹכֵל לְמַחוֹת לְהַעֲבִירוֹ. וְכָל שֶׁכֵּן הָעֲבִירוּהוּ וְעָמַד כָּךְ יָמִים וְשָׁנִים בְּהִסְכָּמַת הַקָּהָל וְרוֹצִים לְמַנּוֹתוֹ, הֲרֵי צָרְכוּ בְּתְחִלַּת קַבָּלָה וַאֲפִלּוּ מִעוֹט יְכוֹלִין לְעַכֵּב. וְאִם

בֵּאוּר הַלָּכָה

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה וְהִלֵּל וְעֶשֶׂה צְרָכָיו, נוֹטֵל יָדָיו וְיֹאמַר הַפֶּרֶק שֶׁל פְּסוּקֵי דְזִמְרָה וִיבָרֵךְ אֲשֶׁר יָצַר, וְיִנִּיחַ הַשְּׁלִית וְלֹא יְבָרֵךְ עָלָיו, וְכֵן שׁוּלְחָן עָרוּךְ ס"ד וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס"ק לז), **וְיִנִּיחַ הַתְּפִלִּין וִיבָרֵךְ עֲלֵיהֶן,** דְּכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְיַלֵּךְ בְּבֵית הַכִּסֵּא בְּתְפִלִּין אִידָּחֵיק לֵיהּ הַבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה, וְכֵן שׁוּלְחָן עָרוּךְ כ"ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן מ"ז:

ה * דְּמִכָּל מָקוֹם יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כב) בְּמֶה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הַמְּגֵן אַבְרָהָם וְאֵלִיָּה רַבָּה זוּטָא, וְסָתַמְתִּי כְּדִבְרֵיהֶם, אַף דְּיֵשׁ עוֹד הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּסוֹטְרִין דְּדִין שֶׁלֹּא יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע הוּא אֲפִלּוּ בְּכָל הַשָּׁנָה כְּדִמְשַׁמַע בְּכָנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) וּבְיוֹתֵר מִזֶּה בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א (ס"ד), מִכָּל מָקוֹם סָתַמְתִּי כְּמוֹתָם, מִשּׁוּם דְּדִין זֶה דְּהָרְגָ"א דְּסוֹבֵר דִּכְמַעַם אַחַת שֶׁעוֹבֵר אָדָם עֲבֵרָה כְּמַיָּד אַף שֶׁשָּׁב מִקְּרֵי שֶׁיָּצָא עָלָיו שֵׁם רַע, גַּם כֵּן אֵינוֹ מְבֹרָר, דְּכָבָר הִקְשָׁה עָלָיו הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח), וְכֵן מַשְׁמַע שֶׁסּוֹבֵר הַגְּרַ"א בְּבֵאוּרוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מַשְׁמַע מִתְּשׁוּבַת אוֹר זָרוֹעַ (ח"א סי' קיב) גּוּפָא לְהַמְצֵיץ בּוֹ, וְדִבְרֵי הָרַמַ"א הוּא דַּיָּעַת עַצְמוֹ, וְלִפְלָא שֶׁהִרְפִּיסוּ בְּפָנִים בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת אוֹר זָרוֹעַ מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בְּהֶפֶךְ לְעִנְיָן מַיָּד, עַיֵּן שָׁם]. אוֹ אוּלַי מָצָא בְּאֵיזֶה פּוֹסֵק:

ו * אֵין מְמַנִּין אֶלָּא מִי וְכוּ' אֲבָל בְּאַקְרַאי וְכוּ'. עַיֵּן בְּהִלְכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי' כד) בְּהִלְכוֹת צָרְכֵי צִבּוּר, וּמִזֶּה נוֹטֵעַ דִּבְרֵי הָרַמַ"ם פֶּרֶק ח' מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (הי"א) שְׁמַחְלֵק בֵּין פָּרְסַת שְׁמַע לִירִידַת הַתֵּבָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַלְּחֶם מִשְׁנֶה, כֵּן נִרְאֶה לִי:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לָנוּ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִשְׁמַע עָלָיו עַתָּה מְאוּמָה. מֵיהוּ כְּשֶׁיָּצָא עָלָיו עַתָּה שֵׁם רַע וְהוּא קָלָא דְּלֹא פָּסִיק, אֲפִלּוּ יָחִיד מוֹחֶה עָלָיו לְהַעֲבִירוֹ [כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י) בְּשֵׁם רַאֲבַ"ח (מים עמוקים ח"ב סי' מב)]. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף כ"ה בְּבֵאוּר הֲלָכָה מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה (ד"ה אם באו). וַאֲפִלּוּ אִם נִתְבָּרֵר בְּעֵדִים שִׁחְטָא, אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה אֵין מְעַבִּירִין אוֹתוֹ לְכָלֵי עָלְמָא: **(טז) בִּילְדוּתוֹ.** אֲפִלּוּ נִתְבָּרֵר לָנוּ (טו) שֶׁעָשָׂה אָז תְּשׁוּבָה עַל זֶה הֶעָנְיָן, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין לְמַנּוֹתוֹ לְכַתְּחִלָּה לִשְׁלִיחַ צִבּוּר. שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁכְּבָר הֶעֱבִירוּהוּ וְעָמַד כָּךְ יָמִים וְשָׁנִים בְּהִסְכָּמַת הַקָּהָל וְרוֹצִים עֲכָשָׁו לְמַנּוֹתוֹ, (יז) הֲרֵי כְּתְחִלַּת קַבָּלָה וַאֲפִלּוּ מִעוּט יְכוֹלִים לְמַחוֹת. אִם הַמְּחוֹתִים הֵם הַמַּנְהִיגִים, הֲרֵי כְּאִלּוּ מוֹחִים כָּל הַקָּהָל, אִם לֹא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹרְרִים וְיֵשׁ תַּקָּנָה שֶׁלֹּא לְשַׁנּוֹת גְּזֵרָתָם, אָז אֵין מוֹעִיל מְחִאַת הַפַּרְנָסִים: **(יז) לָעָם.** כָּתַב בְּתְשׁוּבַת מַהֲרַ"ם מִינְ"ץ (סי' פא), (יח) יְהֹנָה הַחָזָן אִם יֵשׁ לוֹ רִיב וּקְטָטָה בֵּין שְׁנֵי בַּעֲלֵי בָּתִּים, שֶׁיְּהֵא בְּשַׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, הֵן בְּדִבּוּר הֵן בְּמַעֲשֶׂה הֵן בְּגָלוּי הֵן בְּסֵתֶר, וְכָל שֶׁכֵּן אִם יֵשׁ עֶסֶק רִיב עִם אָדָם אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מַהְעִיר עִם בַּעַל בַּיִת, שֶׁיִּהְיֶה בְּשַׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, וַאֲפִלּוּ אִם אוֹתוֹ הָאָדָם הוּא מְחַתְּנוֹ אוֹ קָרוֹב שֶׁלּוֹ. וְאִם יֵשׁ לוֹ שׁוּם קֶטֶט וְאֵיבָה עִם אֶחָד מֵהַקָּהָל, אָז צָרִיךְ לְהַעֲמִיד אֶת הַדָּבָר לִפְנֵי הָרַב אוֹ הַקָּהָל לְפָשֵׁר וְלַעֲשׂוֹת כְּכָל אֲשֶׁר נִרְאֶה לָהֶם נָכוֹן, וְאִם יֵשׁ חִפָּרוֹן וּמְנִיעָה מִצַּד שֶׁכְּנֶגְדּוֹ, אָז הוּא נָקִי, וּמַה יֵּשׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת: **(יח) וְרָגִיל לִקְרוֹת.** כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַפְּסוּקִים הַמְעֹרָבִים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה סְדוּרִים בְּפִיו. גַּם, אִם אֵינוֹ רָגִיל לִקְרוֹת הוּא בִּכְלָל 'מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה' (משלי כח ט) [אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ח)]. כָּתַב בְּפִרְחֵי מְגַדִּים (א"א סק"ו), בְּסִימָן תקפ"א סָעִיף א' אִיתָא דִּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה נָשׁוּי וּבֶן שְׁלֹשִׁים, וּמִשְׁמַע בְּשַׁאַר יָמוֹת הַשָּׁנָה אֲפִלּוּ אֵינוֹ נָשׁוּי, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּנָשׁוּי, וַאֲפִלּוּ אִם נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ: **ה (יט) הוּא קוֹדֵם.** אֲפִלּוּ לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר (כ) קָבוּעַ, כָּל שֶׁהוּא שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת: **(כ) מֻתָּר לִהְיוֹת.** דְּלֹא מִקְּרֵי אֵין פָּרְקוֹ נָאֶה אֶלָּא דְּוַדְקָא שֶׁהָיָה מוּעָד לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים שֶׁאֵינָן מֻהָגָּנִים, אֲבָל מִי שֶׁבָּא לִידֵי שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה וּמִתְחָרֵט, הֲרֵי זֶה צַדִּיק גָּמוּר לְכָל דָּבָר וּמֻתָּר לְמַנּוֹתוֹ (כא) לְכַתְּחִלָּה לִשְׁלִיחַ צִבּוּר: **(כא) עָשָׂה בְּמֵזִיד.** לְאוֹ דְּוַדְקָא הָרַג, דְּהוּא הַדִּין שְׁאָר עֲבֵרוֹת, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ד' דְּכָעִינַן שֶׁלֹּא יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע אֲפִלּוּ לִשְׁלִיחַ צִבּוּר, דְּהוּא הַדִּין שְׁאָר יָמוֹת הַשָּׁנָה, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ד' דְּכָעִינַן שֶׁלֹּא יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע אֲפִלּוּ בְּשַׁאַר יָמוֹת הַשָּׁנָה, וְכֵן מְסַלְּקִין אוֹתוֹ לְכָלֵי עָלְמָא אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה. שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוֹצִיא פְּעָמִים רַבּוֹת טְרֵפוֹת מִתַּחַת יָדוֹ, (כב) מְסַלְּקִין אוֹתוֹ מִשּׁ"ץ, דְּשׁוּב דְּיֵינִינַן אֵין מְסַלְּקִין אוֹתוֹ לְכָלֵי עָלְמָא אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה. שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוֹצִיא פְּעָמִים רַבּוֹת טְרֵפוֹת מִתַּחַת יָדוֹ, (כג) מְסַלְּקִין אוֹתוֹ מִשּׁ"ץ, דְּשׁוּב דְּיֵינִינַן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט): (י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז): (יא) הוּבָא בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י): (יב) וְנִרְאֶה לִי דְּוַדְקָא אִם הַנָּשׂוּי הוּא גַּם כֵּן נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ, דְּזֶה הוּא הֵיכָא דְּגַמְרָא (חולין כד:): וּלְדַעַת הָרַבָּה פּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים אֲפִלּוּ בְּאַקְרַאי אֵינוֹ יָכוֹל לִירֵד: **ה (כ)** פְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"י) וּלְבוּשׁ בְּסָעִיף ד': **(מ)** מוּכָח מִכַּמָּה אַחֲרוֹנִים, וְכֵן אִיתָא בְּאוֹר זָרוֹעַ (ח"א סי' קיב): **(כג)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבשו"ע הרב (ס"ו) כתב: אבל אם עשה במזיד (פעמים רבות) אף על פי שאח"כ עשה תשובה גמורה אין ממנין אותו ש"ץ.

עון והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(ט) (כג) הַצִּבּוּר. * [ז]אֲבָל (כד) בְּאַקְרַאי, (כה) מִשֶּׁהֵבִיא (י) [י] שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת * יוּכַל לֵירֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְמַנֶּה מִפִּי הַצִּבּוּר אוֹ מִפִּי שְׁלִיחַ צִבּוּר הַמְמַנֶּה אוֹתוֹ לְהָקֵל מֵעָלָיו לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ לְעִתִּים (יא) [יא] (כו) יְדוּעִים: ז [ח]אִם אֵין שָׁם מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר כִּי אִם בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וְיוֹם אֶחָד, מוּטָב שֶׁיְּהֵא הוּא שְׁלִיחַ צִבּוּר מִשֶּׁיִּבָּטְלוּ מִלִּשְׁמֹעַ קְדֻשָּׁה וְקַדִּישׁ: ח [ט]מִי שֶׁאֵינוֹ בַּעַל זָקָן, כָּל שֶׁנִּכָּר בּוֹ שֶׁהִגִּיעַ לִכְלַל שָׁנִים שֶׁרָאוּי לְהִתְמַלְּאוֹת זְקָנוֹ, נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ קָרִינַן בֵּיהּ. הִלְכָּךְ בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה, אַף עַל פִּי (כז) שֶׁאֵין לוֹ זָקָן, מְמַנִּין אוֹתוֹ. הַגָּהּ: וְכֵן אִם הָיָה לוֹ זָקָן אֲפִלּוּ מְעָט, קָרִינַן בֵּיהּ נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ אִם הוּא מִבֶּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וּלְמַעְלָה (בית יוסף (ד"ה והיכא) בשם מסכת סופרים פרק י"ד (הי"ז) ונימוקי יוסף פרק הקורא עומד (מגילה כד. ד"ה נתמלא)): ט (יג) [יב] (כח) [י]סָרִיס, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמֻּתָּר לְמַנּוֹתוֹ אִם הוּא (כט) בֶּן עֶשְׂרִים: י [כ]יֵשׁ לִלְמֹד זְכוּת עַל מְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִים שֶׁהַקְּטַנִּים יוֹרְדִין לִפְנֵי הַתֵּבָה לְהִתְפַּלֵּל (ל) תְּפִלַּת עַרְבִית (לא) בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת: הַגָּהּ: וּבִמְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כֵּן, אֵין לְקָטָן לַעֲבֹר לִפְנֵי הַתֵּבָה אֲפִלּוּ (לב) בִּתְפִלַּת עַרְבִית, אֲפִלּוּ הִגִּיעַ לִכְלַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֵין לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית שֶׁל שַׁבָּת, (לג) דַּהֲרֵי עֲדַיִן אֵין לוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה (יג) שָׁנָה (מהרי"ל (מנהגים, הל' תפילה)): יא (לד) [ל]שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁמַּאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ קוֹלוֹ עָרֵב, אִם הוּא מֵחֲמַת שֶׁשָּׂמֵחַ בְּלִבּוֹ עַל שֶׁנּוֹתֵן הוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ

ז תְּשׁוּבַת הָרֹא"שׁ כְּלָל ד' (סי' כב). ח רַשְׁבָּ"א (חולין כד: ד"ה נתמלא) וְהָרֵ"ן (חולין ה: ד"ה גרסינן) וּתְשׁוּבַת הָרֹא"שׁ כְּלָל ד' (שם). ט בֵּית יוֹסֵף (ד"ה והיכא) מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ט"ו מַהֲלְכוֹת תְּפִלָּה (ה"ד) וּבְמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק י"ד (הי"ז). י שָׁם בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים. כ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה וכתב הכלבו) עַל פִּי תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א (ח"א סי' רלט) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד. ל תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א (שם סי' רטו).

בְּאֵר הַיטֵב

ו (ט) הַצִּבּוּר. וְאֵין הַצִּבּוּר יְכוֹלִים לִמְחֹל עַל כְּבוֹדָם. ט"ז (סק"ב), שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ה). וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): (י) שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. וְכָל שֶׁבָּא לִכְלָל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אֵין מְדַקְדְּקִין בַּשְּׂעָרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן נ"ה (ס"ה): (יא) יְדוּעִים. דְּזֶה הָוֵי קְבִיעוּת לְאוֹתָם הָעִתִּים. וּפְשׁוּט שֶׁאֵין בִּכְלָל זֶה אִם מִנּוּהוּ הַקָּהָל שֶׁיִּהְיֶה הוּא מוּכָן לְהִתְפַּלֵּל בְּאִם לִפְעָמִים לֹא יִהְיֶה הַחַזָּן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁיַּעֲמֹד זֶה לְהִתְפַּלֵּל, אֵין בָּזֶה אִסּוּר כְּלָל, דְּאֵין זֶה מִקְּרֵי קָבוּעַ כְּלָל כֵּיוָן שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי כָּךְ, וְלֹא אָסְרוּ בְּקָבוּעַ אֶלָּא לְעִתִּים יְדוּעִים, שֶׁלְּאוֹתוֹ עֵת הוּא קָבוּעַ בְּוַדַּאי. ט"ז (סק"ד). וְכָתַב עוֹלַת תָּמִיד (סק"ז), וְהַיְינוּ דַּוְקָא מִי שֶׁלֹּא נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ, אֲבָל מִי שֶׁהוּא פָּסוּל לִשְׁלִיחַ צִבּוּר מֵחֲמַת עֲבֵרָה, אֲפִלּוּ בְּאַקְרַאי אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר. וְכֵן כָּתַב בִּתְשׁוּבַת מִשְׁפַּט צֶדֶק חֵלֶק ב' סִימָן ע"ה. וְהוּא הַדִּין בְּתַעֲנִית וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה נַמִי אֵין מוֹרִידִין לְמִי שֶׁלֹּא נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ אֲפִלּוּ בְּאַקְרַאי. שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (שם סק"ז) וְעוֹלַת תָּמִיד (שם): ט (יג) סָרִיס. דְּהַיְינוּ שֶׁנִּרְאוּ בּוֹ סִימָנֵי סָרִיס כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן נ"ה סָעִיף ה'. וּמַהַרְשַׁ"ל בְּחֻלִּין (פ"א) סִימָן (מ"ה) [מ"ח] כָּתַב שֶׁאֵין לְמַנּוֹת סָרִיס: י (יג) שָׁנָה. פֵּרוּשׁ דְּבִמְדִינָתֵנוּ מִתְפַּלְּלִין עַרְבִית מִבְּעוֹד יוֹם, וְהוּא בַּחֲלוֹן חֹרֶב בַּסַּף' עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל בְּשׁוֹלֵחַ לַאֲדוֹנוֹ מִנְחָה פֵּרוֹת יָפִים כו'. וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן. וּכְבָר הָאֲרִיכוּ בָּזֶה בְּכַמָּה סְפָרִים מֵרִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים. וְהַיָּרֵא אֶת דְּבַר ה' יָשִׁית לִבּוֹ לְזֹאת: ו [י] שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְאֵין זֶה רַק לִתְפִלָּה שֶׁהִיא דְּרַבָּנָן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב לְקַמָּן סִימָן נ"ה (סק"ח). וּבְיָמִים נוֹרָאִים נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ בְּעִינָן, כַּמְבֹאָר (בבאר היטב) בְּסָעִיף קָטָן שֶׁאַחַר זֶה. וּבְמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ט' כָּתַב דִּבְסִימָן תקע"ט (ס"א) מַשְׁמַע דְּזָקָן מַמָּשׁ בְּעִינָן לְעִנְיַן תַּעֲנִית, וְלֹא סַגִּי בְּנִתְמַלֵּא זְקָנוֹ. וְעַיֵּן סִימָן תקפ"א (ס"א): [יא] יְדוּעִים. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּמַה שֶּׁכָּתַב וּפְשׁוּט וְכו', עַיֵּן בַּ"ח (ס"ג) שֶׁכָּתַב שֶׁגַּם זֶה מִקְּרֵי קָבוּעַ כֵּיוָן שֶׁנִּתְמַנָּה לְכָךְ, וְאַקְרַאי הָוֵי כְּשֶׁלֹּא נִתְמַנָּה כָּל עִקָּר, עַיֵּן שָׁם. וְהֵבִיאוֹ הָאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יא), וְכָתַב שֶׁכֵּן עִקָּר: ט [יב] סָרִיס. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת פְּאֵר הַדּוֹר לְהָרַמְבַּ"ם זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה סִימָן (קט"ז) [קט"ו] שֶׁנִּשְׁאַל בְּבֶן אַרְבָּעִים שֶׁלֹּא צָמַח שֵׂעָר בִּזְקָנוֹ, וְהֵשִׁיב, זֶה דִּינוֹ כִּסְרִיס חַמָּה אוֹ מִפְּנֵי חֹלִי אֲשֶׁר סָבַל אֵין שְׂעָרוֹ צוֹמֵחַ כו', בְּאֹפֶן כִּי זֶה הָאִישׁ יָכוֹל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לֵיהּ כְּמַזִּיד. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א"א סק"ח) דְּמִסְתַּפֵּק דַּאֲפִלּוּ בְּפַעַם אַחַת יְדִינוּהוּ כְּמַזִּיד. [א]וּמִכָּל מָקוֹם אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה (כג) אֵין מְסַלְּקִין אוֹתוֹ מִשַּׁ"ץ, אֲפִלּוּ אִם הוֹצִיא פְּעָמִים רַבּוֹת: ו (כג) הַצִּבּוּר. וְאֵין (כד) הַצִּבּוּר יְכוֹלִים לִמְחֹל עַל כְּבוֹדָם בָּזֶה: (כד) בְּאַקְרַאי. כָּל זֶה בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, אֲבָל בְּתַעֲנִיּוֹת וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲפִלּוּ בְּאַקְרַאי (כה) אֵין מוֹרִידִין לְמִי שֶׁלֹּא נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ. וְגַם בָּזֶה (כו) אֵין לְהָקֵל אֲפִלּוּ עַל יְדֵי מְחִילַת הַצִּבּוּר: (כה) מִשֶּׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַחַר שֶׁהִגִּיעַ לִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, דְּקֹדֶם לֹא מְהַנֵּי הַשְּׂעָרוֹת. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"י) שֶׁכָּתַב [ב]דְּמִסְתָּמָא אֵין צָרִיךְ לִבְדֹּק אַחַר הַשְּׂעָרוֹת בָּזֶה, דִּבְדָבָר דְּרַבָּנָן אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא שֶׁמְּבִיאִין שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים שֶׁכָּתַב דִּלְהָרַמְבַּ"ם (תפלה פ"א ה"א) דְּסוֹבֵר תְּפִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא, יִהְיֶה אָסוּר לְהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הַזֶּה לְהוֹצִיא יְדֵי אֲחֵרִים בִּתְפִלָּה עַד שֶׁנַּדַּע בְּוַדַּאי שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, עַיֵּן שָׁם: (כו) יְדוּעִים. דְּזֶה הָוֵי קְבִיעוּת לְאוֹתָם הָעִתִּים. [ג]וְאֵין בִּכְלָל זֶה אִם מִנּוּהוּ הַקָּהָל שֶׁיִּהְיֶה הוּא מוּכָן לְהִתְפַּלֵּל אִם לִפְעָמִים לֹא יִהְיֶה הַחַזָּן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁיַּעֲמֹד זֶה לְהִתְפַּלֵּל, אֵין בָּזֶה אִסּוּר כְּלָל, דְּאֵין זֶה מִקְּרֵי קָבוּעַ כֵּיוָן שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי כָּךְ, וְלֹא אָסְרוּ בְּקָבוּעַ אֶלָּא לְעִתִּים יְדוּעִים, שֶׁבְּאוֹתוֹ הָעֵת הוּא קָבוּעַ בְּוַדַּאי [ט"ז (סק"ד)]. וּבַ"ח (ס"ג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יא) חוֹלְקִין דְּגַם זֶה מִקְּרֵי קָבוּעַ, וְלֹא מִקְּרֵי אַקְרַאי אֶלָּא כְּשֶׁלֹּא נִתְמַנָּה כָּל עִקָּר: ח (כז) שֶׁאֵין לוֹ זָקָן. וּלְפִי גִּרְסַת הַגְּרָ"א בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק י"ד (הי"ז אות ק) עַיֵּן שָׁם, יִהְיֶה תָּלוּי דִּין זֶה בְּדִין מִנּוּי הַסָּרִיס הַמְבֹאָר בְּסָעִיף ט': ט (כח) סָרִיס. דְּהַיְינוּ שֶׁנִּרְאוּ בּוֹ סִימָנֵי סָרִיס, דְּאִי לָאו הָכִי, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת אָמְרִינַן עֲדַיִן הוּא קָטָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן נ"ה סָעִיף ה' עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ל). וּמַהַרְשַׁ"ל בְּחֻלִּין (פ"א) סִימָן (מ"ה) [מ"ח] כָּתַב שֶׁאֵין לְמַנּוֹת סָרִיס, דִּגְנַאי הוּא לַצִּבּוּר: (כט) בֶּן עֶשְׂרִים. דְּקֹדֶם, אֲפִלּוּ נִרְאוּ בּוֹ סִימָנֵי סָרִיס, בְּלָאו הָכִי לֹא יוּכַל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר אֲפִלּוּ בְּאַקְרַאי, דַּעֲדַיִן הוּא קָטָן: י (ל) תְּפִלַּת עַרְבִית. לְפִי שֶׁאֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן, שֶׁהֲרֵי אֵינָן מַחֲזִירִין אֶת הַתְּפִלָּה רַק שֶׁאוֹמְרִים בָּרְכוּ וְקַדִּישׁ. וְעוֹד טְעָמִים אֲחֵרִים עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכתב הכל בו). וְכָל זֶה נִדְחַק (כז) רַק לְקַיֵּם הַמִּנְהָג, אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ סוֹבֵר דְּאֵין נָכוֹן לְכַתְּחִלָּה לַעֲשׂוֹת כֵּן: (לא) בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת. (כח) הוּא הַדִּין עַרְבִית דְּחֹל, אֶלָּא שֶׁהַמִּנְהָג שֶׁנָּהֲגוּ בְּאוֹתָן הַמְּקוֹמוֹת הָיָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת: (לב) בִּתְפִלַּת עַרְבִית. מִשּׁוּם בָּרְכוּ שֶׁבָּהּ. וְהוּא הַדִּין (כט) שֶׁלֹּא יִפְרֹס עַל שְׁמַע לְמִי שֶׁלֹּא שָׁמַע בָּרְכוּ בְּשַׁחֲרִית, דְּבֶאֱמֶת בָּרְכוּ נַמִי מִצְוָה עַל כָּל הַצִּבּוּר לְשָׁמְעָן שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, וְקָטָן שֶׁאֵין חַיָּב אֵינוֹ מוֹצִיאָם בָּזֶה: (לג) דַּהֲרֵי עֲדַיִן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר בִּמְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִין לְהִתְפַּלֵּל שֶׁל שַׁבָּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם מִשּׁוּם תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי עֲדַיִן לֹא נִשְׁלְמוּ לוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה עַד לֵיל שַׁבָּת, שֶׁתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת אֵינוֹ מוֹעִיל לְעִנְיַן שְׁנוֹת יְמֵי הַנַּעַר. אֲבָל (ל) אִם מִתְפַּלֵּל בַּלַּיְלָה עַרְבִית אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים, מֻתָּר לֵירֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה. וּמַה שֶּׁאָמַר בְּכָל מָקוֹם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד, לֹא שֶׁצָּרִיךְ יוֹם אֶחָד יוֹתֵר, אֶלָּא רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁצָּרִיךְ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים שְׁלֵמוֹת מִיּוֹם אֶל יוֹם, לְאַפּוּקֵי חֶסְרוֹן מִקְצָת שָׁעוֹת, הִלְכָּךְ מִיָּד בִּתְחִלַּת לַיְלָה נִתְמַלְּאוּ שְׁנוֹתָיו וְהָוֵי גָּדוֹל. וַאֲפִלּוּ נוֹלַד בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, (לא) נַעֲשָׂה בַּר מִצְוָה בִּתְחִלַּת לֵיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁנַת אַרְבַּע עֶשְׂרֵה: יא (לד) שְׁלִיחַ צִבּוּר. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ קוֹל נָעִים יְרַנֵּן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא שְׁאָר רְנָנוֹת. וְאִם רָקַק, יְקַנֵּחַ פִּיו

בְּאוּר הֲלָכָה

* אֲבָל בְּאַקְרַאי. עַיֵּן בְּרַ"ן (חולין ה: ד"ה גרסינן) [הוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ואין ממנין)] שֶׁכָּתַב דְּדַוְקָא בְּשֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא הוּא, וְכֵן אִיתָא בְּחִדּוּשֵׁי הָרַמְבַּ"ן (חולין כד: ד"ה נתמלא). וּשְׁאָרֵי הָרִאשׁוֹנִים לֹא הִזְכִּירוּ דָּבָר מִזֶּה. וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה דְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אֵין סוֹבֵר זֶה, דְּאִם כֵּן הֲלֹא בְּאֹפֶן זֶה מֻתָּר לוֹ גַּם כֵּן לִהְיוֹת שָׁם שְׁלִיחַ צִבּוּר בְּקָבַע, כִּדְאִיתָא בְּסָעִיף ז' דְּמֻתָּר לוֹ לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר, וְהַיְינוּ אֲפִלּוּ בְּקָבַע כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַלְּבוּשׁ שָׁם. וְכֵן מַשְׁמַע בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ד) דִּבְאַקְרַאי מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּיֵשׁ אַחַר. אֲבָל יֵשׁ לִדְחוֹת הָרְאָיָה, דִּבְסָעִיף ז' מַיְירֵי כְּשֶׁאֵינוּ יוֹדְעִין לְפִי עִנְיַן הַמָּקוֹם שֶׁבְּכָל הַשָּׁנָה לֹא יִזְדַּמֵּן לָהֶם שְׁלִיחַ צִבּוּר קָבוּעַ שֶׁנִּתְמַלֵּא זְקָנוֹ, לָכֵן מֻתָּר לְמַנּוֹת לְבָן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אֲפִלּוּ לְקָבַע, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּסְתָמָא אֵין לְמַנּוֹתוֹ לְקָבַע, כִּי פֶּן יִזְדַּמֵּן לָהֶם מֵחָר שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁנִּתְמַלֵּא זְקָנוֹ:

* יוּכַל לֵירֵד וְכו'. כָּתַב בִּפְרִי מְגָדִים סִימָן קל"ב (א"א סק"ב) דַּאֲפִלּוּ אִם הוּא אָבֵל, לֹא יֵרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה בְּקָבַע אִם לֹא נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ וְכו' עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה לִי דִּלְעִנְיַן תְּפִלַּת עַרְבִית יֵשׁ לְהָקֵל אֲפִלּוּ בְּקָבַע, דְּהָא אֵין מַחֲזִירִין הַתְּפִלָּה, רַק שֶׁאוֹמֵר קַדִּישׁ וּבָרְכוּ, וְיָדוּעַ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (שם) שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין פְּרִיסַת שְׁמַע לִירִידָה לִפְנֵי הַתֵּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַלֶּחֶם מִשְׁנָה דִּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אֵין לְחַלֵּק בֵּין קָבַע לַאֲרָעִי רַק כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ וְהַפְּרִי מְגָדִים (מש"ז ס"ק ב, ו) וִישׁוּעַת יַעֲקֹב (סק"ז) לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם, וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁכֵּן גַּם כֵּן דַּעַת בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי' כד). וְגַם מִסְתָּמָא מוֹחֲלִין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כג) עוֹלַת תָּמִיד (ס"ק טז): ו (כד) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) בְּשֵׁם הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים: (כה) ט"ז (סק"ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כו) פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ג): י (כז) הַגְּרָ"א: (כח) לְבוּשֵׁי שְׂרָד: (כט) פְּרִי חָדָשׁ וּפְרִי מְגָדִים בְּסִימָן ס"ט (פר"ח ריש הסי' ופמ"ג במש"ז סק"ג): (ל) אַחֲרוֹנִים: (לא) אַחֲרוֹנִים:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (ס"ו) כתב: ואין מחזירין אותו אפילו אחר שיעשה תשובה המכשרתו להיות שוחט ובודק כבתחילה, כיון שכבר יצא עליו שם רע פעם אחת וסילקוהו, שוב אין ממנים אותו לכתחילה. ב] וכ"כ בשו"ע הרב (סי' נה ס"ו). ג] וכן כתב בשו"ע הרב (ס"ט).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah